
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

GoogleTM books

<https://books.google.com>

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

PAMFLET

26636

II. P. 92³

Eda 28 October 1831-36.

Spz Ess

Hollands

M A R I N E.

DOOR

Mr. J. P. Lipman,

ADVOKAAT TE AMSTERDAM.

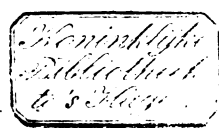

26636

Amsterdam,

BIJ A. ZWEESAARDT EN J. GUYKENS.

1831.

Gedrukt ter Drukkerij van
A. ZWEESSAARDT.

WAARDE LANDGENOOTEN!

Het vaderland, door eene halve eeuw van rampen verzwakt, kan alleen door de vereeniging aller krachten verdedigd, behouden en in deszelfs vorigen rang hersteld worden. Gij allen gevoelt nogtans, dat eene tijdige versterking onzer zee-magt een onvoorwaardelijk vereischte is, willen wij ons volksbestaan onafhankelijk maken van vreemde willekeur. De groote mogendheden van Europa vermeten zich nu alreeds, over onze volksplantingen eigenmagtig te beschikken. Zij hebben, zonder onze toestemming, zonder medewerking van Z. M. ambassadeur, aan de Brabanders de gemeenschappelijke vaart op de Indiën toegestaan. Zij hebben wel is waar daaraan voorwaarden verbonden, zoo voordeelig voor ons, dat de Belgen, zonder omwegen of pligtplegingen, het protokol aan deszelfs ontwerpers weder hebben toegeworpen. Maar het blijft intusschen eene daadzaak, dat de mogendheden zich over ons en

over onze bezittingen eene oppervoogdij hebben aangematigd. En de Engelsche staatkunde zal waarschijnlijk hebben voorgeschreven, dat die gemeenschappelijke vaart zoude duren, zoo lang de coloniën onder het bewind van Z. M. den Koning der Nederlanden zullen blijven. En Engeland vermeerdert zijne zeemagt!

Vrede en onzijdigheid zij onze leus, maar een duurzame vrede, eene gewapende onzijdigheid!

Indien wij onze marine verwaarloozen, moet voor ons alle hoop verdwijnen, dat wij meer dan den blooten naam van zelfstandigheid zullen behouden. De ware zelfstandigheid van een volk bestaat immers in het uitsluitend regt, om, zonder verongelijking van anderen, zijne eigene zaken naar zijne eigene belangen en inzichten, onafhankelijk van alle vreemde tusschenkomst, te regelen; in het uitsluitend regt, om voor zich zelve oorlog te voeren, vrede te sluiten, tractaten aan te nemen of te verwerpen. Wie ons deze bevoegdheid ontzegt, wie zich zelve voor ons eene beslissende uitspraak aanmatigt, maakt inbreuk op onze zelfstandigheid. Er kunnen voldoende redenen

bestaan , (en die bestaan welligt op dit oogenblik ,) dat men zich aan eene zoodanige verongelyking voor eene wyl behoort te onderwerpen. Maar het is natuurlijk , raadzaam , noodwendig , dringend , dat men zijne hulpmiddelen te baat neemt , om zich uit dien staat van vernedering te verheffen , en tegen verdere inbreuken te beveiligen , die uit het aangenomen stelsel kunnen voortspruiten , of waartoe andere mogendheden door onze weerloosheid kunnen worden bemoedigd. Daartoe is eene geduchte marine onmisbaar.

Zoo wij allen opregtelyk en met ijver het algemeen heil verlangen ; indien wij bereid zijn , ons daarvoor de noodzakelyke opofferingen te getroosten ; indien wij daartoe vereenigd medewerken , en de geestdrift van anderen aanvuren : dan is onze redding , met den bijstand des Allerhoogsten , niet alleen mogelijk , maar zeker. En wie is er onder ulieden , die niet het vaderland boven alles stelt ?

VAN SPEYK (de naam zegt meer dan eene lofreden ,) offerde volgaarne zijn leven op voor de eer van het vaderland , voor de eer der marine. Duizenden zouden , na het door hem gegeven voorbeeld , onder dezelfde omstandigheden , hetzelfde

lot boven de schande kiezen. Velen uwer zegt dit het eigen hart. Velen uwer verklaren dit plegtig, in het volle gevoel hunner onbegrensde vaderlandsliefde.

Een ieder uwer wordt in staat gesteld, dit, met behoud van zijn leven, door daden te staven. Velen, duizenden, tienduizenden hebben zich deze gelegenheid te nutte gemaakt. Die niet een klein gedeelte van zijn vermogen, is het nood, voor het vaderland en voor de marine wil opofferen, noeme nimmer den naam van VAN SPEYK.

Het was dit gevoel, dat mij, die sedert omstreeks drie maanden de pen had nedergelegd, met onwe-derstaanbare kracht aandreef, aan de natie voor te stellen, uit vrijwillige bijdragen een oorlogschip voor Z. M. zeedienst te bouwen, en hetzelfde met den onsterfelijken naam van onzen held te vereeren. Dit voorstel heeft vrij algemeene goedkeuring verwekt, en velen hebben zich bereid getoond, daartoe op eene allezins loffelijke wijze bij te dragen. Het tegenwoordig betoog strekt, om de noodzakelijkheid der nationale medewerking tot het herstel onzer marine nader en krachtiger aan te dringen.

Indien VAN SPEYK, alvorens den heldendood te

sterven, zijnen uitersten wil aan de natie had kunnen mededeelen, welligt zoude hij u hebben toegeroepen: « Uwe liefde, welke ik door deze
 « daad heb verworven, zij niet onvruchtbaar. Zij
 « strekke tot ondersteuning der regering en tot uw
 « eigen behoud. Uwe bewondering bepale zich
 « niet uitsluitend tot gedenkteekenen van marmer.
 « Brengt, dierbare landgenooten, de liefde, die gij
 « mij toedraagt, op de marine over. Ik beveel de-
 « zelve aan uwe zorgen. Offert daarvoor uw dier-
 « baarste op, gelijk ik het gedaan heb. De marine
 « zal uwe opofferingen ruim vergelden. De
 « mijne wordt mij in eene betere wereld vergol-
 « den. De marine verdient de blijken uwer vurig-
 « ste belangstelling. Zij is die waardig. God be-
 « kroone uwe pogingen en de hare, tot heil van
 « het vaderland!»

Zoo VAN SPEYK aldus tot de natie had kunnen spreken, wie, wie zoude zich niet beijveren, den uitersten wil van den stervenden held met godsdienstigen eerbied te betrachten?

Maar heeft VAN SPEYK niet op de krachtigste, op de plegtigste wijze tot u allen, tot een ieder uwer aldus gesproken? Ja, bestaat niet die uiter-

ste wil, geschreven met zijn bloed? Te vergeefs zoude hij door woorden tot hen hebben gesproken, aan wie zijn dood het niet zegt, krachtiger dan eenige taal kan uitdrukken.

Ik konde de noodzakelijkheid eener geduchte marine niet betoogen, zonder te gelijk in de algemeene staatkunde en het geheele defensiewezen van Holland te treden. Ik heb mijne staatkundige beginselen uit de vaderlandsche geschiedenis geput, voorwaar eene rijke en eene zuivere bron. Het is mogelijk, dat ik in de toepassing gedwaald heb. Aangenaam zal mij elke teregtwijzing zijn, en zonder aarseling zoude ik, in eene zaak van zoo hoog aanbelang, elke dwaling in het openbaar herroepen.

Men zal echter in dit geschrift niets vinden, dan eene gedeeltelijke ontwikkeling der staatkundige gevoelens, welke ik alreeds op den achtsten September van het vorige jaar heb beleden.

Ontvangt, waarde landgenooten, mijnen opregten dank voor de toegeeflijkheid, aan mijne vroegere geschriften te beurt gevallen.

AMSTERDAM,
DEN 1 MAART 1831.

LIPMAN.

HOOFDSTUK I.

De marine van den staat is de grondslag van ons volksbestaan. Hare sterkte was de bloei van het vaderland, hare verwaarloozing zijn ondergang. Aan haar was Holland zijn ontzag onder de natiën, de veiligheid van zijnen koophandel, het bezit zijner volksplantingen, het behoud zijner onafhankelijkheid, verschuldigd. Zonder haar is de staat een speelbal der groote mogendheden; zonder haar zijn onze coloniën de weerlooze prooi van den eersten aanvaller; zonder haar is onze koophandel van vreemde willekeur afhankelijk; zonder haar is onze zelfstandigheid een naam zonder beteekenis; zonder haar zijn onze eigene rivieren niet langer ons eigendom.

De marine was de steun der grootheid van het voorgeslacht. Daardoor konde de republiek zonder uitputting langdurige oorlogen voeren. Daardoor konde zij haren eigen handel bescher-

men, en den vijandelijken kluisteren. De kosten van den landoorlog werden dikwerf door de behaalde zeebuit bestreden. Te lande was Holland van huurlingen en bondgenooten afhankelijk, maar de zeemagt wekte ontzag, en verzekerde de onafhankelijkheid van den staat.

Men zoude de glorierijke bladzijden der vaderlandsche geschiedenis moeten afschrijven, indien men het noodig achtte, deze stellingen door daadzaken te bevestigen. Maar ik schrijfve niet voor hen, die den tijd en de moeite verloren achtten, welke vereischt zoude worden, om de lotgevallen der vaderen te kennen; niet voor hen, wier kennis en belangstelling zich tot deze eeuw bepalen; niet voor hen, die bij de vernedering, welke wij beleven, nooit door de aanschouwing van Hollands vorige grootheid zich en anderen bemoedigen. Die het voorleden niet kent, kan het heden niet beoordeelen, de toekomst niet begrijpen.

De zeehandel kweekt zeemagt, gelijk de landbouw landmagt. De koopvaardij vordert eene gunstige ligging, varendsvolk, overvloed van geld en voorraad van materialen. De zeemagt

heeft dezelfde behoeften. Beiden vorderen denzelfden ondernemingsgeest. De koopvaardij ondersteunt de zeemagt, de zeemagt ondersteunt de koopvaardij. De matroos op een oorlogschip verschilt weinig van den matroos op een koopvaardij. De koopvaardij wordt eene kweekschool voor de marine. Dit leert ons het voorbeeld van Engeland, hetwelk, zoo dikwijls zijne vloten eene versterking behoeven, derzelver bevolking uit de koopvaarders aanvult. Dit is het grondbeginsel der Engelsche zeemagt, der grootheid van Engeland.

Dit voorbeeld verdient eene ernstige overweging. De Engelsche natie is, boven andere, op hare vrijheden najiverig. Zij kent geene gedwongene ligting voor den krijgsdienst. Hare geögraphische ligging maakt die ligt ontbeerlijk. Maar voor de zeemagt, den grondslag van hare grootheid, heeft zij eene uitzondering daargesteld. Hier heeft zij zelfs de stem der vrijheid gesmoord. Hier erkent zij geene andere staatswet dan de noodzakelijkheid. De Engelschman is overal vrij. Maar was zijn naam immer op de monsterrol van een koopvaardij. inge-

schreven, dan houdt zijne vrijheid op. Al heeft hij sedert jaren de zeevaart vaarwel gezegd, al is hij sedert lang gehuwd en in een ander beroep gevestigd, hij wordt met geweld aan zijne gade, aan zijn huisgezin, aan zijn beroep ontrukkt, en tot den zeedienst voor het vaderland genoodzaakt. Geene wet heeft immer dezen maatregel gewettigd. Geene geschrevene bepaling regelt de toepassing. Het ministerie, dat voor elke daad verantwoordelijk is, handelt hierin, en hierin alleen met onbeperkte magt. Zoo diep is het gevoel der Engelsche natie voor het belang der marine, dat zij hieraan alles opoffert, zelfs hare burgerlijke vrijheid.

Zoo is in Engeland de koopvaardij een gedwongen leerlingschap voor de marine, zóó het commerciëel belang aan het staatkundig belang ondergeschikt. Een theorist zoude den ondergang van beide in dezen maatregel voorzien, — zoude voorspellen, dat door de vreeze voor den gedwongen zeedienst, duizenden van de koopvaardij zouden worden afgeschrikt, — zoude in eene krachtige magtspreuk verkondigen, dat deze instelling de zeevaart zoude belemmeren,

zonder de zeemagt te versterken. Hier dwaalt de theorie: nog heeft het de Engelsche marine en de Engelsche zeevaart niet aan handen ontbroken. Dezelfde handen, die den staat in den vrede verrijkten, verdedigen denzelven in den oorlog.

Het is verre van onze bedoeling, deze instelling der Britten ter navolging aan te prijzen. In ons land zoude zich alles daartegen verzetten, maar bovenal ons gevoel van menscheijkheid en regtvaardigheid, waarvoor ook het staatsbelang bij ons te regt moet zwichten. Maar, het beginsel, het beginsel, waarop die instelling steunt, is der aanprijzing overwaardig. Het hoog belang der marine; de wederkeerige betrekking tusschen dezelve en de koopvaardij; de verpligting tot dienstneming, maar die verpligting, door zachte en wijze wetten met eene vrijwillige dienstneming schier gelijk gesteld; de noodzakelijkheid eener ontzagwekkende vloot: ziedaar het doel van ons betoog, tot welks staving wij het voorbeeld van Engeland hebben ingeroepen.

Indien Engeland zijne zorgen uitsluitend of hoofdzakelijk tot de landmagt bepaalde; indien hetzelfde om het bezit van Hannover, of om het

behoud van Ierlând eene geduchte armee onderhield; indien het Noord-Amerika nog onverdeeld bezat, en zijne regten aldaar door eene talrijke krijgsbezetting moest handhaven; indien het zijne zeemagt hadde verwaarloosd: wat zoude Engeland dan nu zijn? Een arm eiland in de Noordzee; niet meer een magtig rijk in Europa! En de groote legers? zij zouden van zelven verdwijnen, als een vuur zonder voedsel.

Zoo de Nederlandsche regering gedurende vijftien jaren met wijze zorgvuldigheid de marine, als de hoop van het vaderland, had aangemoedigd; zoo de noodzakelijkheid van buitensporige uitgaven tot andere doeleinden, hare goede bedoelingen ten aanzien der marine niet had verijld; zoo de vereeniging met België onze eerezucht niet had gekitteld, om de belagchelijke rol eener landmogendheid te spelen: wij zouden thans eene ontzagwekkende marine hebben. En wee dan, wie ons de beschikking over onze eigene rivieren zoude willen betwisten!

Maar daar werden wij met België vereenigd. Aan *ons* werd de taak opgedragen, Europa tegen Frankrijk te beschermen. Engeland gaf millioenen

voor den bouw onzer vestingen, en behield daarentegen onze coloniën. Engeland wees ons eene bestemming aan. Engeland werd voor de eerstemaal vrijgevig jegens Holland. Helaas! weg was onze zeemagt, en onze vrije handel verloren!

Het koninkrijk der Nederlanden werd gesticht, met alle deszelfs bureaucratie en centralisatie. De bezwarende lasten waren voor de behoeften van den staat nog ontoereikende. Vestingen werden gebouwd en versterkt. Eene armee werd gevormd. De nationale militie werd daargesteld. De schutterij werd opgericht. Het was alles op den voet van Pruissen; maar in miniatuur. Doch de marine! — zij werd niet vergeten, want hare bewezene diensten, ook in den staat van hare vernedering, zijn onvergetelijk; maar de wapening te lande liet op ons reusachtig budget voor haar slechts weinig ruimte over.

En wat, wat baatte de wapening te lande, waarop men zich gedurende vijftien jaren met onbeperkten ijver heeft toegelegd? Nog hebben wij geen schok van Frankrijk ondervonden. Eenige ongeregelde bendes van het Belgische roofofgespuis hebben onze grenzen bedreigd. En

die grenzen, (de landmagt en de militie waren ontoereikend,) zijn alleen door onze schutters en door onze vrijwilligers bewaard gebleven.

De ervaring zij eene les voor de toekomst!

Nu wij van België, dat geschenk van Englands vrijgevigheid, verlost zijn, bevinden wij ons op nieuw vrij van banden. Wij zijn ouder en wijzer geworden; wij hebben tijd verloren en ondervinding gewonnen; wij hebben niet zonder slag of stoot ons leerlingschap volbragt; wij hebben onzen meesterbrief niet *gratis* gekregen. Wij zijn *nu* meesters, om onze staatshuishouding naar ons eigen belang en naar onze eigene inzigten te schikken; wij hebben van Europa zonder ons verzoek een honorabel ontslag uit onzen gevaarlijken en moeilijken post erlangd. Wij zijn vrij, zijn wij nu ook wijs!

Ons belang, ons bedrijf, onze ligging, ons karakter, onze herinneringen, onze bezittingen, alles wijst ons op de zee. Onze bevolking gedooft op den duur geene talrijke legers. Aan matrozen zullen wij nooit gebrek hebben, indien de marine aangemoedigd wordt. De marine is het eenige bolwerk van den staat.

HOOFDSTUK II.

In den tegenwoordigen stand van Europa, nu elke post ons het begin van eenen algemeenen oorlog kan berigten, is het dringend, dat wij onze zaken eindelijk regelen. Onzijdigheid is het belang van Holland. Uit een geögraphisch gezigtspunt beschouwd, is er, na de scheiding van België, geene reden, waarom ons grondgebied het tooneel van den oorlog zoude worden. Uit een zedelijk oogpunt beoordeeld, bestaat er even weinig reden tot deelneming in eenen algemeenen oorlog. Wij kunnen ons noch met de legers der revolutionairen vereenigen, noch onder de vaandels van het absolutisme scharen, zonder onze nationale begrippen te verzaken. Wij kunnen even weinig aan de bewoners der Russische woestijnen eene stem in onze staatsinrigting toekennen, als de Parijsche leer der

volkssoevereiniteit aannemen. Wij zijn zoo geheel onpartijdig, dat wij, moet de strijd tusschen de twee wereldpesten door de wapenen beslist worden, niet weten, voor welke partij wij den zegen des hemels moeten afsmeeken. Ons voegt dus de vrede en de onzijdigheid. Uit een finantiëel gezigtspunt beschouwd, zoude eene nationale bankbreuk, bij deelneming in eenen algemeenen oorlog, onvermijdelijk zijn. Niets kan ons redden, dan vrede en onzijdigheid. Dat dan de dwingelandij en de regeringloosheid den strijd beslechten! Voor beiden gevoelen wij eene gelijke afkeer. Onze wapenen moeten door geene deelneming in dien strijd worden ontheiligd.

«Gelijk ieder eene bestemming heeft, door zedelijke of ligchamelijke hoedanigheden en maatschappelijken stand bepaald, zoo heeft ook ieder volk eenen eigenaardigen werkkring, door de ligging, geaardheid en uitgestrektheid van het land, door zijn belang en karakter, en door zijne betrekking tot naburige staten aangewezen. Het volk, dat zijne bestemming miskent, of uit zijnen natuurlijken werkkring gerukt wordt, moet

roem en voorspoed derven. Dit is het ongelukkig lot van Holland, met België vereenigd.”

« Holland kan alleen door den handel bloeijen, alleen door een stelsel van onzijdigheid zijn bestaan verzekeren, *alleen als zeemogendheid ontzag inboezemen*. Een klein land, tusschen overmagtige nageburen en aan de zee gelegen, bewoond door een vreedzaam volk, hetwelk van zijne voorouders grooten rijkdom, uitgestrekte volksplantingen, en bovenal eenen schranderen en ondernemenden handelsgeest heeft geërfd, — een zoodanig land heeft geene andere staatkundige behoefte, dan eene onbepaalde vrijheid van handel in zijn inwendig bestuur, eene onveranderlijke onzijdigheid in zijne buitenlandsche betrekkingen, en *eene geduchte zeemagt tot bescherming van den handel, tot handhaving der neutraliteit*. Naar die eenvoudige beginselen bestuurd, is zulk een volk boven alle andere natiën gezegend, mits eene wijze regering de inwendige rust door eensgezindheid beware, en zich van alle bemoeienis met vreemde aangelegenheden zorgvuldiglijk onthoude. Het kan met zijnen koophandel de grootste voordeelen behalen, en zich verrijken,

terwijl andere natiën hare hulpbronnen door oorlogen uitputten. Doch dat volk is zijnen ondergang nabij, wanneer het, den afgebakenden kring verlatende, naar uitbreiding van magt haakt; het wordt niets, zoodra het iets zijn wil, dat tegen zijne bestemming aandruischt.”

«In dit geval bevinden wij ons door het bezit van België, van oudsher een twistappel en een tooneel van oorlogen. Daardoor worden wij gedwongen, de voor ons belagchelijke rol eener landmogendheid te spelen, ons stelsel van neutraliteit te verzaken, en *onze marine te verwaarloozen*. Daardoor worden wij in alle landoorlogen gewikkeld, en eindelijk de weerlooze prooi van eenen gelukkigen overwinnaar.” *)

Zoo schreven wij vóór vijf maanden, en dit betoog kan als eene gedeeltelijke ontwikkeling van dat stelsel worden aangemerkt. Wij kiezen voor deze ontwikkeling een tijdstip, wanneer de algemeene geestdrift op de Hollandsche marine, dat regtmatig voorwerp van onzen nationalen trots, uitsluitend gevestigd is.

*) Zie de *Scheiding van België in derzelver gevolgen getoetst*, vijfde druk, bl. 52 en vgg.

Die in een tijdvak van algemeenen oorlog zijne neutraliteit wil handhaven, moet zich in staat stellen, dezelve door de wapenen te doen eerbiedigen. Wij hebben te kiezen tusschen een aanvallend en verdedigend verbond met Rusland, en eene gewapende neutraliteit. Indien wij ons volksbestaan op het spel willen zetten, om het Koninkrijk der Nederlanden weder op te rigten, moeten wij ons noodwendig onder de banieren van den Russischen autokraat voegen. Dan kunnen wij de jaarboeken van het vernieuwde koninkrijk met de aantekening eener nationale bankbreuk openen, indien de oorlog gelukkig mogt uitvallen; of onze jaarboeken voor altijd sluiten, indien de uitslag onzer wapenen ongelukkig zijn mogt. Doch zoo wij deze gevaarvolle kans willen vermijden, dan moeten wij onze toevlugt nemen tot eene gewapende neutraliteit. En om dit doel te bereiken, is de tijdige versterking onzer marine onontbeerlijk.

Het verzuimen van dezen maatregel was de oorsprong van Hollands rampen in het laatste gedeelte der vorige eeuw. De koophandel bloeide, de natie was gelukkig; doch de rege-

ring wapende zich niet in vrede tot den oorlog. In eenen tijd van ontwapening en zorgeloosheid werd onze handel besprongen, werden onze koopvaardijvloten en daarmee een eigendom van tachtig millioenen guldens in waardij onverhoeds overvallen en weggeroofd, werd onze scheepvaart belemmerd, onze onzijdigheid bespot, en onze welvaart voor eene halve eeuw ondermijnd. Te vergeefs hadden de Gecommitteerden van de Admiraliteits-Collegiën alreeds in het begin van 1779 voorgesteld, de zeemagt tot drie smaldeelen te brengen, *ieder* uit vier schepen van 70, en acht van 60 stukken, *met hare fregatten en branders*, en tot eene *reserve*, zes schepen van 60, twaalf van 50, zes van 40, twaalf van 36, en twaalf van 20 stukken. Niettegenstaande alle de besluiten tot den aanbouw, tot de bemanning, tot de uitrusting van schepen, op het uitbarsten van den oorlog bij Hunne Hoog Mog. genomen, bleef de Hollandsche zeemagt buiten staat, de koopvaardij-schepen te beschermen en de bezittingen der republiek buiten Europa te beveiligen. De marine handhaafde wel haren ouden roem, en de namen van *Zoutman*, *Melville*, *Oorthuis*,

Krul, en zoo vele anderen, zijn in dien ongelukkigen oorlog vereeuwigd. Doch hunne daden leverden slechts het bewijs, wat de Hollandsche marine met denzelfden geest in betere omstandigheden zoude hebben verrigt, en het misnoegen over de verwaarloozing der marine was algemeen, en droeg tot de latere staatkundige gebeurtenissen zeer veel bij.

Hier wederom zij de ervaring eene les voor de toekomst!

Het is nu het gelukkig oogenblik. Het roemrijk voorbeeld van den onsterfelijken VAN SPEYK zij de grondslag der nieuwe zeemagt. Ieder Hollander is bereid, naar zijn vermogen bij te dragen. De geestdrift is ontwaakt. De glorie der vaderlandsche marine is op nieuw het liefkoosd voorwerp aller gesprekken. De nationale belangstelling vordert slechts eene leiding. De regering neme die taak op zich, en de oude zeeroem wordt herboren. Het bezit onzer coloniën wordt verzekerd, de veiligheid van onzen handel gewaarborgd, onze onzijdigheid gehandhaafd, onze onafhankelijkheid tegen elke aanranding beveiligd. Holland herneemt zijnen

rang onder de natien, en kan met gerustheid toeschouwer blijven in den algemeenen strijd, die Europa met nieuwe verwoesting bedreigt. Dit schijnt de rol te zijn, die het staatkundig Engeland voor zich heeft gekozen. Zij zij ook de onze!

Het is eene aanmerking, alreeds voor eeuwen gemaakt, dat veelal in één en hetzelfde tijdperk uitstekende mannen in hetzelfde vak of in dezelfde loopbaan uitmunten, en dat wij alzoo groote helden of groote vernuften als tijdgenooten of onmiddellijke opvolgers van elkander zien. De oorzaak hiervan is niet ver te zoeken of moeilijk op te sporen. De kracht van het nog levendig voorbeeld is de natuurlijke oplossing van dit geschiedkundig verschijnsel.

Wat mogen wij ons, uit dit gezigtspunt beschouwd, alreeds van de Hollandsche marine voorspellen? De vermeerdering der zeemagt zoude daarenboven aanleiding geven tot bevordering; deze zoude de eerezucht op nieuw prikkelen. En wee dan, wie ons eene tweede voorstelling van den slag van Navarino mogte willen aanbieden! Welligt wordt dan door onze wakkere zeerobben

den schender van het volkenregt het beginsel der niet-tusschenkomst nadrukkelijk opgehelderd.

Het voorbeeld van VAN SPEYK, de geestdrift der natie, de staatkunde van Engeland, de scheiding van België, de onzekerheid der toekomst, de noodzakelijkheid eener gewapende onzijdigheid, het duurzaam belang van den Staat, alles dringt, drijft en noopt ons, eene tijdige, eene onverwijldte versterking der marine aan te prijzen en voor te staan. Zoo immer eene regering op den bijval en op de medewerking van het volk mogt rekenen, de Hollandsche natie heeft de sprekendste bewijzen gegeven, dat het Hoog Bestuur hare ondersteuning voor de ware belangen van het vaderland nooit te vergeefs zal inroepen. De regering kan hare taak niet beter verrigten, dan door niets te behouden van de schepping van 1815, niets dan de ondervinding; door terug te keeren tot die wijze en verlichte beginselen, die de staatkundige grondslagen waren van de magt der republiek. Dat geen valsche luister ons oog verblinde; de marine alleen kan onze onafhankelijkheid beveiligen.

HOOFDSTUK III.

De verlichte vaderlander verwacht de redding van den staat niet van de onzinnige pogingen eener zoogenaamde *Oranjepartij* in België. De staatkundige geschriften over de scheiding van België behooren tot een afgeloopen tijdvak. Het vraagpunt is onherroepelijk beslist. Slechts zes maanden geleden werd Braband door Oranje met een onbetwist regt geregeerd. Slechts zes maanden geleden, en nu alreeds is zijne aanspraak op de souvereiniteit van België door eene eeuw van rampen, door eene eeuw van misslagen en door eene eeuw van gruwelen verjaard. De onafhankelijkheid van België wordt door Frankrijk en Engeland gewaarborgd. De onafhankelijkheid van België wordt door ons niet bestreden. De onafhankelijkheid van België berust op de nieuwe orde van zaken in Europa. Het ligt buiten onze

magt en buiten onze bedoeling, de orde van zaken in Europa te veranderen. Wij verlangen geene verovering. Onze eerezucht bepaalt zich tot de handhaving onzer eigene regten.

. In dit stelsel, door de regering en door de natie eenstemmig aangenomen, kan ook de uitslag der Russische wapenen tot onze redding niets bijdragen. Die daarin zijne hoop stelt, vleit zich met ijdele hersenschimmen. De zaak van Rusland is niet de onze.

De vrede en de onzijdigheid: ziedaar het eenige einddoel onzer pogingen, het eenige beginsel onzer buitenlandsche staatkunde.

Om den vrede te erlangen, om onze onzijdigheid te doen eerbiedigen, moet ons defensie-wezen in eenen ontzagwekkenden staat worden gebragt en onderhouden. Dit is geenszins het voorbijgaand belang van het tegenwoordig tijdvak, maar het duurzaam belang der Holland-sche staatsregering.

Zij dwalen grootelijks die de zoogenaamde *Barriere* als eenen zekeren grondslag van de verdediging der voormalige republiek, en bij gevolg der-zelfver verlies als noodlottig voor onze onafhanke-

lijkheid beschouwen. Het denkbeeldig voordeel daarin gelegen heeft den staat schatten gekost, om eens anders vestingen te verdedigen. Daardoor werd de versterking der eigenlijke frontieren in Brabant en Vlaanderen verwaarloosd. Bij het uitbreken van eenen oorlog, moesten de afgelegene vestingen weldra voor de vijandelijke overmagt bezwijken, met verlies van derzelver garnizoenen en krijgsmateriëel. *)

In het jaar 1781 bevond de republiek, ten aanzien der *Barriere*, zich in dezelfde gesteldheid, waarin wij thans verkeeren. Zij ondervond toen ook in dit opzigt, hoe schadelijk voor eenen kleinen staat de verbindtenissen met groote mogendheden zijn, die derzelver stipte nakoming gestrengelijk vorderen, en zich zelve tot de vervulling slechts zoo lang gehouden rekenen, als zulks met hun belang en met hunne inzigten overeenkomt.

*) Zie *bl. 37 en volgenden* in het *Bijvoegsel* een betoog hetwelk hieromtrent eenig licht verspreidt, medegedeeld uit een weekblad van die tijden. De redenering is, bij veranderde omstandigheden, op het tegenwoordig tijdvak nog *gedeeltelijk* van toepassing.

In spijt van de plegtigste verdragen, welke sedert drie vierden van eene eeuw aan de republiek het militair bezit der daarbij bepaalde vestingen hadden verzekerd, beval de Duitsche Keizer eigendunkelijk de slechting dier Barriere. En wat konde de republiek, toen weerloos, anders dan gehoorzamen? Het baatte niets, zich op de tractaten te beroepen; niets, eene wijziging van het bevel of eene opschorting der uitvoering te verzoeken. Zoo hecht was die *barriere*, zoo ontzagchelijk dat bolwerk, dat het bij het eerste magtwoord eener vreemde mogendheid instortte, en, gelijk een berg van sneeuw voor den adem der lente, verdween, als hadde het nimmer bestaan.

Ook hier zij de ervaring eene les voor de toekomst!

Holland vermijde alle *staatkundige* verbindtenissen met de groote mogendheden. Het weere allen vreemden invloed. Het bejage ook voor zich zelve geen en staatkundigen invloed buiten 's lands. Het bepale zijne geheele diplomatie tot goede vriendschap en de bescherming van zijne handelsbelangen. Het menge zich, ook niet ter bemiddeling of ter bevrediging, in de groote

Europesche kabalen. Het worde in de kabinetten alleen wegens zijne goede trouw en zijne vreedzame gezindheid genoemd. Het schuwe eene te naauwe vereeniging met Engeland zoo wel als met Frankrijk. Wij verkrijgen door deze ronde en eenvoudige staatkunde dit groot en gewigtig voordeel, dat geene mogendheid ons kan beoorlogen, zonder de zekerheid van geheel Europa te bedreigen, en voor het oog van geheel de wereld te belijden, dat heerschzucht hare eenige drijfveer is. Vrienden van alle staten, kunnen wij alleen door de vijanden van alle staten worden aangevallen. Ons gevaar zal klaarblijkelijk het gevaar van Europa zijn. En dan zal het ons, ook zonder verdragen, en vooral zonder verdragen, nooit aan bondgenooten ontbreken. Verdragen van bondgenootschap daarentegen kunnen juist den oorlog tegen ons veroorzaken en wetigen, en verplichten ons tot wederkeerig hulpbetoon. Neen, het behoud van onze onafhankelijkheid steune op de hulp van God, op onze goede zaak en op onze eigene krachten!

Die krachten, door eene voorzigtige regering met nadruk ontwikkeld en met wijsheid aange-

wend, zijn evenredig aan onze staatkundige behoeften. Wij zijn door eene liefderijke voorzienigheid in eenen gelukkigen middelstand geplaatst tusschen de staten, die zich ter overheersching bestemd wanen, en de zoodanige, die door hunne onmagt tot eene altoosdurende afhankelijkheid gedoemd zijn. Ons ontbreken de middelen ter verovering, wapenen ter zelfverdediging ontbreken ons niet. Men kan van de landzijde onze onafhankelijkheid aanranden, of onzen handel ter zee verontrusten. Maar noch te lande noch ter zee zal men ons ongewapend ontmoeten, of zonder wederstand bedwingen.

De ligging en de gesteldheid van ons grondgebied begunstigt deszelfs verdediging. De natuur, die aan ieder land eenig bijzonder voorregt toekende, gaf aan dezen grond de vrijheid, die wij nimmer zonder eigene schuld zullen verliezen. Zij dekte Holland van twee zijden door eene zee bezet met gevaarlijke banken, en welker gaten en havens in klein getal en van ongemakkelijken toegang zijn. Zij beschermde Holland van de twee andere zijden, door groote rivieren. Onze moerassen, door

vreemden eigenwaan met verachting genoemd, zijn natuurlijke vestingen. Kanalen, door de vlijt onzer vaderen of onze eigene gevormd, maken de verdediging gemakkelijk, de verovering moeilijk. Aanzienlijke, des noods, te doene inundatiën, en ontzagchelijke vestingen, waarin de kunst slechts den wenk der natuur volgde, voltooijen dit schrikbarend stelsel van verdediging.

Buiten staat zonder uitputting onzer krachten en hulpmiddelen eenen aanvallenden landoorlog te voeren, en op den duur eene talrijke landmagt te onderhouden, zal, gelijk wij het nu reeds ondervinden, de moed en de vaderlandsliefde der burgerij het gemis van groote armeën aanvullen. Slechts eene geringe krijgsmagt, bestaande uit de wapenen, die omslagtige studiën of langdurige en uitsluitende oefening en behandeling vorderen, en uit de garnizoenen onzer vestingen, worde door den staat duurzaam onderhouden, en zij de kern, om welke zich in tijden van nood de geheele burgerij verzamelt. De nationale militie, nadeelig voor de zedelijkheid, te kostbaar voor den staat, te drukkend voor het volk, in den

vrede onnoodig en ongenoegzaam in den oorlog, worde, bij den vrede en de eindelijke regeling onzer staatshuishouding, voor altijd afgeschaft.

De wapenhandel zij een wezenlijk bestanddeel der nationale opvoeding. Ieder burger zij soldaat. Wij zullen dan geen gebrek aan krijgslieden hebben, zoo lang wij burgers tellen, die het vaderland beminnen.

Ziedaar ons stelsel van verdediging te lande, hetwelk wij met bescheidenheid aan het oordeel van meer kundigen onderwerpen. Het schijnt ons toe het eenige te zijn, hetwelk met onze staatkundige behoeften, met onze geögraphische gesteldheid, met den stand onzer geldmiddelen, met de zedelijkheid der natie, met het getal onzer bevolking, met de noodzakelijkheid eener geduchte marine, kan worden overeengebragt.

Doch het is niet genoeg, dat een volk zijn eigen grondgebied tegen vreemden aanval kan beveiligen. Wij willen door ons stelsel van regering elke botsing met vreemde mogendheden vermijden; niet Holland tot dien graad van verneering brengen, dat het elken hoon ongevoelig en ongewroken verdrage, zoo lang men niet

zijn fysiek bestaan, zijn onmiddellijk grondgebied door eene aanranding in gevaar stelle. Een land, dat, ofschoon tegen elke verovering veilig, in *geen* geval eenen aanvallenden oorlog kan voeren, dat alzoo nimmer een verkregen recht door de wapenen kan handhaven, of voor geleden onrecht voldoening vragen, — een zoodanig land heeft slechts eene dubbelzinnige en ondergeschikte onafhankelijkheid. Vooral geldt dit omtrent eene natie, die van den koophandel en van de zeevaart leeft, en alzoo met alle volken der aarde in betrekking staat. Geen land is er, dat zorgvuldiger dan het onze, alle gelegenheden moet trachten te vermijden, waaruit twist en vervolgens oorlog zoude kunnen voortspruiten. Maar om den vrede te bewaren, moet Holland gewapend zijn. Het moet door zijne ontzagwekkende houding den vreemdeling eerbied inboezemen, wil het dat men zijne regten eerbiedigt.

Slechts een onberaden egoïst, door teugellooze eerezucht voortgezweept, dolzinniger nog dan Karel XII van Zweden, zoude zich immer vermeten, ons nationaal bestaan aan de uitkomst van eenen *aanvallenden* landoorlog te wagen.

Wij zijn sterk te lande, maar alleen binnen onze eigene grenzen.

De zee kent geene grenzen. Gelukkig, dat wij, even als Engeland, geene talrijke legers behoevende, alle onze krachten, even als Engeland, op de zeemagt kunnen aanwenden. Leeren wij door het voorbeeld van onzen ouden tegenstander. Groot-Brittanniën is op dit oogenblik bezig, zijne vloten aanmerkelijk te versterken. Doen wij hetzelfde in tijds! Het bezit onzer volksplantingen, de veiligheid onzer zeevaart, het lot der nakomelingschap kan daarvan weldra afhangen. Wij verzekeren ons daardoor welligt het behoud van den vrede. De weerlooze wordt vaak het eerst aangevallen.

Dat wij dan allen, medeburgers, landgenooten, tot herstel onzer marine onze pogingen met die der regering vereenigen. Dat eene algemeene geestdrift voor den zeedienst in onze jongelingen ontwake. Dat de vermogende en met middelen gezegende ingezetenen, bij al wat hun dierbaar is, door vrijwillige giften daartoe bijdragen. Herstelt de glorie van Hollands vlag, weleer onverwinnelijk, weleer geëerbiedigd! De zee

was het tooneel onzer grootheid, de bron van onzen rijkdom, de steun onzer onafhankelijkheid, de getuige onzer overwinningen. Evenaart het voorgeslacht in opofferingen, in volharding en in ondernemingsgeest: gij zult hetzelfde ook in kracht en in geluk evenaren. Geene bekrompene berekening stelle hier der vaderlandsliefde palen. Welke ook de toestand zij onzer openbare geldmiddelen, Holland is nooit arm, zoolang zijne ingezetenen goed en bloed voor hunne onafhankelijkheid veil hebben. De grondslag onzer onafhankelijkheid is DE MARINE.

BIJVOEGSEL.

ZIJNE Keizerlijke Majesteit heeft aan H. Hoog Mogende de Staaten Generaal doen aanzeggen, voorneemens te zijn de vestingwerken der meeste *Barrières* te doen slegten, verzoekende dat H. Hoog Mogende hoe eer hoe liever hunne Gouverneurs en Commandanten benevens de troepen van den Staat terug ontbieden, en hunne Artillerij daar uit doen voeren.

Er zijn sommigen, die hier over zeer bekommerd zijn, en oordeelen, dat daardoor de voormuuren van ons Vaderland worden omgerukt, en Vrankrijk een weg wordt geopend, om zonder slag of stoot in onze Republiek te trekken.

Anderen maken hier al een besluit uit op, denkende, dat Vrankrijk misnoegd op de Hollanders, den Keizer heeft weten in zijn belang

te trekken, en dat deeze op aanrading van het eerstgemelde Hof dit besluit heeft genoomen, om Vrankrijk gelegenheid te geven, wanneer het wilde, in ons land in te trekken.

Maar zeer veelen, bij welken wij ons voegen, oordeelen, dat dit besluit van den Keizer een geluk voor onze Republiek is, en een blijk, dat de Voorzienigheid nog voor ons welzijn waakt.

Om hier van overtuigd te zijn, zullen wij zo kort ons mogelijk is overwegen:

Vooreerst: Of onze Republiek door de *Barrières* ooit van eenig gevaar bevrijd is, of in het toekomstende kan bevrijd zijn?

Ten tweede: Of die *Barrières* in plaats van ons voor gevaar te bevrijden, niet in de daad voor ons gevaarlijk zijn?

Ten derde: Of onze Republiek door de slegting derzelven in plaats van nadeel niet zeer veel voordeel verkrijgt?

De geschiedenissen van onze Republiek leveren geen voorbeeld op, dat, wij in Oorlog met Vrankrijk zijnde, die *Barrières* deszelfs aanval hebben afgekeerd, en de Fransche Zon in haaren loop gestuit: integendeel, de bewijzen zijn voor handen,

dat aldaar de bloem van onze Landmagt door Vrankrijk wierd gevangen genoomen; en dus wierd onze magt, reeds op zich zelve te zwak en niet genoegzaam zijnde, noch kunnende zijn, om zulk eene magtige Landmogendheid als Vrankrijk het hoofd te bieden, ten eenemaal ontzenuwd. Wij waren reeds onze sterkte kwijt, eer de vijand een voet op onze grenzen zettede.

Het geld, zo noodzakelijk om Oorlog te voeren, wierd aan die buiten ons gebied liggende Fortificatien verspild, om die in staat van tegenweer te brengen, en welke egter binnen weinig oogenblikken door den vijand vermeesterd wierden; waar bij te gelijk het grootste gedeelte van onze Artillerij in zijne handen viel.

Maar eens verondersteld, dat die *Barrieres* in staat waren om de sterkste Landmagt te stuiten, dan nog geloven wij, dat men dezelve niet als voormuuren, noch tot bescherming van onze Republiek dienstig kan aanmerken, dewijl Vrankrijk, om in ons Land te vallen, zeer gemakkelijk door het Luiksche op *Nimwegen* kan aantrekken, en zonder veel omslag onze grenzen naderen. In het begin van deeze eeuw was die Mogendheid

met haare Armée voor die Stad, eer wij 'er op dagten.

Het is eene gezonde Staatkunde, dat alle Vestingwerken, die te ver af van de grenzen liggen, nadeelig en gevaarlijk zijn, dewijl derzelver onderhouding bezwaarlijk en kostbaar, derzelver ondersteuning en toevoer moeilijk is, en zij door den vijand zeer ligt van alle nodige bezorging, hulp en toevoer kunnen afgesneden en vermeesterd worden.

Schoon wij de waare rede, om welke de Keizer die Vestingwerken wil slegten, niet doorgronden, zijn wij egter verzekerd, dat indien dezelve meer nuttig dan schadelijk waren, indien die in staat waren om Frankrijk te stuiten, die verstandige Vorst nooit tot dit besluit zou zijn gekomen, dewijl zijne eige Nederlanden dan aan een vijandelijken inval wierden blootgesteld, welke nu ten kosten van onze Republiek verdedigd wierden.

Zo zeker als het is, dat wij van die *Barrières* geene bescherming hebben genooten, zo zeker is het, dat die voor onze veiligheid gevaarlijk zijn.

Schoon wij tot nu toe met het huis van Oostenrijk geene vijandelijkheden hebben gehad; wie verzekert ons, dat wij altijd daar van zullen bevrijd blijven? Het is nog maar weinig tijds geleden, dat de omstandigheden tusschen onze Republiek en dat Hof zeer critiek waren wegens eene Regtspleging; en indien onze Staat geen volledige satisfactie had gegeven, zou waarschijnlijk de Vrede tusschen ons en het zelve van korten duur zijn geweest. Daar de Oorlog, dien Engeland ons heeft aangedaan, een volledig bewijs is, dat zelfs Bond- en Geloofsgenootschap, zo min als de plegtigste Tractaten in staat zijn, om den Vrede te verzekeren, moet men getrouw zijn en niemand vertrouwen.

Indien de Keizer voornemens was onze Republiek met de wapenen aantetasten, of zulks te samen met Vrankrijk te doen, kon hij, gelijk het gerugt in het begin van dit jaar scheen te verzekeren, uit zijn Duitsch Rijksgebied, voor den aanval, een ruim aantal troepen naar zijne Nederlanden zenden, waar door op eenmaal alle onze Artillerij, in die Barrieres liggende, van onze Grenzen waren afgesneden; en dus zou

die majesteit zonder slag of stoot van een groot gedeelte onzer magt zich kunnen meester maken.

Dit is zeker; en dit werpt, naar onze gedachten, ook het gevoelen van die geenen om ver, welke, zo als wij boven zeiden, vreesden, dat de Keizer, in goede verstandhouding met Vrankrijk die *Barrieres* wilde slechten, om aan dat laatstgemelde Hof gelegenheid te geven, in ons Land te trekken. Want het zou een magere Krijgslist zijn, dat zij, daar zij een zeer groot gedeelte van onze Landmagt en Artillerij onverwagt konden vermeesteren, ons die terug zonden, om onze eige Frontiersteden te versterken.

Het voordeel, dat door de slegting van die Vestingwerken voor onze Republiek staat gebooren te worden, is, naar het ons toeschijnt, gantsch niet gering.

Vooreerst: Men geeft voor, dat onze traage wapening ter Zee is toeteschrijven aan de on-eenigheid der Provintien, om dat zij, welke zich in haare begeerte, om de Landmagt zo wel als de Zeemagt te augmenteeren, zagen weerstreven, op haar beurt het vermeederen der Zeemagt

dwarsboomden. Door de slechting der *Barrieres* wordt die twistappel weggenomen; wij krijgen 6 a 7000 man troepen wederom te huis, welke nu kunnen verstrekken, om de geeischte augmentatie te Lande te vervullen, zonder dat men den ingezeten behoeft te bezwaren met nieuwe belastingen, tot het onderhoud van meerdere troepen, vereischt wordende.

Ten tweede: 's Lands Cas zal ook hier door jaarlijks eene goede somme uitwinnen, dewijl 'er considerabele kosten moesten gemaakt worden tot onderhouding dier Fortificatien, waar bij tot vermeerdering van ongeluk nog kwam, dat het geen in het eene jaar door den eenen Ingenieur wierd gebouwd, in een volgend jaar door een anderen wederom afgebroken, vernieuwd en zoogenaamd verbeterd wierd. Men neeme hier bij de jaarweddens der Gouverneurs en Commandanten, welke nu tot kriegsbedieningen in onze Republiek zelve zullen kunnen geëmploijeerd worden; dan zekerlijk zal onze Republiek daar bij zoo veel winnen, dat eenige Fondsen van vermeerdering der burgerlasten, tot het vinden der penningen, vereischt wordende om den

Oorlog door te zetten, zullen kunnen agterweg gelaten worden.

Ten derde: Het geld tot onderhoud der Militie door 's Lands ingezetenen moettende gecontributeerd worden, zal nu wederom door dezelve binnen onze eige Landpalen worden verteerd, en tot den ingezetenen wederkeeren, van het welk wederom door imposten enz. een groot gedeelte in 's Lands Cas komt.

Ten vierde: Men zal nu die troepen, zo wel als de in de *Barrieres* liggende Artillerij, kunnen gebruiken tot versterking van onze eige Frontiersteden en andere nuttige eindens: waarom wij vooral hopen, dat *Namen*, het welk ons Land considerabele sommen kostede, mede zal geslegt worden, uit welke Vesting alleen wij naar gissing 200 stukken metaal geschut zullen te huis krijgen, en hoe nodig die thans zijn behoeft geen bewijs.

